

BIULETYN PRAWNY nr 2(14)/2020

POWIAT PŁOCKI

Informacje na temat punktu nieodpłatnej pomocy prawnej znajdują Państwo na stronie Fundacji
TOGATUS PRO BONO <http://fundacja.togatus.pl/powiat-plocki/>

STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU

Do dziedziczenia dochodzi w dacie otwarcia spadku, spadek zaś otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy. Dziedziczenie następuje więc niezależnie od tego, czy sporządzono w tym przedmiocie jakiegokolwiek dokument. Ze względów praktycznych celowe jest jednak, by spadkobierca legitymował się wobec osób trzecich, organów administracji publicznej czy sądów, odpowiednim dokumentem celem udowodnienia następstwa prawnego po spadkodawcy. Służy temu stwierdzenie nabycia spadku oraz notarialne poświadczenie dziedziczenia. W przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku orzeka postanowieniem sąd spadku, zaś poświadczenia dziedziczenia dokonuje notariusz, sporządzając akt poświadczenia dziedziczenia. W sytuacjach wskazanych w rozporządzeniu spadkowym wydawane jest europejskie poświadczenie spadkowe, które wywołuje podobne skutki, jak stwierdzenie nabycia spadku i notarialne poświadczenie dziedziczenia. W przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku orzeka sąd spadku. Jest nim sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zamieszkania w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część. W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. Złożenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie jest ograniczone terminem (ani początkowym, ani końcowym). Wniosek może być więc złożony bezpośrednio po śmierci spadkodawcy. Jeżeli jednak od chwili otwarcia spadku nie upłynęło jeszcze sześć miesięcy, warunkiem wydania orzeczenia będzie złożenie oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przez wszystkich spadkobierców.

Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku może być wszczęte tylko na wniosek osoby zainteresowanej, czyli takiej, która ma interes prawny w wywołaniu skutków wynikających ze stwierdzenia nabycia spadku po określonym spadkodawcy przez określone osoby. Interes w złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku zawsze posiadają spadkobiercy zarówno ustawowi, jak i testamentowi. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku toczy się w trybie nieprocesowym. To sąd spadku bada bowiem z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia. W razie gdyby okazało się, że krąg

uczestników postępowania jest niepełny i zachodziła potrzeba wezwania zainteresowanego do udziału w sprawie, sąd także uczyni to z urzędu. Jeżeli miejsce pobytu zainteresowanego jest nieznanne, wyznaczenie kuratora nastąpi także z urzędu. Sąd jest związany wnioskiem w zakresie osoby spadkodawcy i nie może stwierdzić nabycia spadku po osobie, po której wnioskodawca nie żądał stwierdzenia nabycia spadku. Po uprawomocnieniu się postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, sąd niezwłocznie je wpisuje, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, do Rejestru Spadkowego.

Spadkobiercy mogą zasadniczo dokonać wyboru co do trybu uzyskania dokumentu poświadczającego dziedziczenie (sądowy czy notarialny). Pomiędzy postanowieniem stwierdzającym nabycie spadku, a notarialnym poświadczeniem dziedziczenia zasadniczo nie zachodzi różnica jakościowa, tzn. oba dokumenty w tożsamy co do skutków sposób wykazują uprawnienie spadkobiercy do dziedziczenia.

Stwierdzenie praw do spadku przed notariuszem

Notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego z wyłączeniem testamentów szczególnych. Testamentami szczególnymi są: testament ustny (jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie. W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków).

Czynnością poprzedzającą wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia, jest sporządzenie przez notariusza protokołu dziedziczenia przy udziale wszystkich osób zainteresowanych. Osobami zainteresowanymi są osoby, które mogą wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi, a także osoby na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne.

Jeżeli od dnia otwarcia spadku nie upłynęło sześć miesięcy, w protokole dziedziczenia należy zamieścić oświadczenia spadkobierców o prostym przyjęciu spadku lub przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza albo o odrzuceniu spadku, chyba że oświadczenia tej treści zostały już przez spadkobierców uprzednio złożone. W takim przypadku należy zamieścić wzmiankę o dacie, miejscu i treści złożonych przez poszczególnych spadkobierców oświadczeń. Przepisy te stosuje się także do oświadczeń osób, na których rzecz spadkodawca uczynił zapis windykacyjny.

Po spisaniu protokołu dziedziczenia notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia, jeżeli nie ma wątpliwości co do istnienia jurysdykcji krajowej, treści właściwego prawa obcego, osoby spadkobiercy i wysokości udziałów w spadku, a w przypadku, gdy spadkodawca uczynił zapis windykacyjny – także co do osoby, na której rzecz spadkodawca uczynił zapis windykacyjny, i przedmiotu zapisu. Notariusz niezwłocznie po sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia dokonuje jego wpisu do Rejestru Spadkowego.

Stwierdzenie praw do spadku przed sądem

Wybierając sądową drogę do stwierdzenia praw do spadku po danej osobie zmarłej, należy złożyć do sądu odpowiedni wniosek. Właściwym sądem spadku jest sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zamieszkania w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część. W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. Do wniosku należy załączyć takie dokumenty jak: akt zgonu spadkodawcy oraz akty urodzenia spadkobierców. W przypadku kobiet należy dołączyć też akty małżeństwa (oczywiście, o ile małżeństwa zostały zawarte). Jeżeli spadkodawca sporządził testament, niezbędne jest również przedłożenie sądowi jego oryginału. Wraz z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku należy złożyć tyle jego odpisów ilu jest uczestników postępowania.

Sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi. Sąd bada także z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia

testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia.

Sąd spadku uchyla zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia, jeżeli w odniesieniu do tego samego spadku zostało wydane postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku. W przypadku zarejestrowania dwóch lub więcej aktów poświadczenia dziedziczenia w odniesieniu do tego samego spadku, sąd spadku na wniosek zainteresowanego uchyla wszystkie akty poświadczenia dziedziczenia i wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku.

W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów. W postanowieniu tym sąd stwierdza także nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, wymieniając osobę, dla której spadkodawca uczynił zapis windykacyjny, oraz przedmiot tego zapisu.

Kolejność dziedziczenia w przypadku spadkobierców ustawowych

W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (prawników spadkodawcy).

W braku zstępnych (dzieci, wnuki) spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małżonkiem, wynosi połowę spadku. W braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.

Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział

spadkowy, który by mu przypadła, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy. Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy wynosi połowę spadku.

Udział spadkowy małżonka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa spadkodawcy, wynosi połowę spadku. W braku zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych, cały spadek przypada małżonkowi spadkodawcy. W braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych.

Jeżeli ktoś z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadła, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zstępnych spadkodawcy.

W braku zstępnych tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadła, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

W braku małżonka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka spadkodawcy, których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.

W braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu.

WZÓR

Wniosek o nabycie spadku

.....
(miejscowość i data sporządzenia wniosku)

Sąd Rejonowy
Wydział Cywilny
W.....
(dokładny adres sądu)

Wnioskodawca:..... (imię i nazwisko wnioskodawcy, dokładny adres dla doręczeń),

Uczestnicy postępowania: (imię i nazwisko, dokładny adres dla doręczeń).

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku

Występując w imieniu własnym wnoszę o:

1. stwierdzenie, że spadek po (imiona i nazwisko spadkodawcy) zmarłym dnia (dokładna data zgonu), ostatnio stale zamieszkałym w przy ulicy (dokładny adres) nabyli na podstawie ustawy: żona (imię i nazwisko) oraz córka (imię i nazwisko) i syn (imię i nazwisko);
2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych w uzasadnieniu wniosku na okoliczności tam przytoczone.

Uzasadnienie

W dniu (data zgonu) zmarł (imiona i nazwisko), ostatnio stale zamieszkały w , przy ulicy (dokładny adres).

Dowód: Odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy.

Spadkobiercami ustawowymi po zmarłym (imię i nazwisko) są:

- żona (imię i nazwisko),

- syn (imię i nazwisko),

- córka (imię i nazwisko).

Dowód:

- odpis skrócony aktu małżeństwa ze spadkodawcą,

- odpis skrócony aktu urodzenia syna,

- odpis skrócony aktu małżeństwa córki (w przypadku mężatek, które przyjęły nazwisko męża) lub odpis skrócony aktu urodzenia córki (w przypadku kobiet niezamężnych).

Spadkodawca nie posiadał innych dzieci, niż wskazane powyżej, w tym również dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych. Wszyscy spadkobiercy ustawowi biorą udział w niniejszym postępowaniu.

Spadkodawca pozostawił bądź nie pozostawił testamentu. W skład spadku wchodzi bądź nie wchodzi gospodarstwo rolne.

Dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawcy.

Wobec powyższego wnoszę jak na wstępie.

.....
(podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

- odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy,
- odpis skrócony aktu małżeństwa ze spadkodawcą,
- odpis skrócony aktu urodzenia córki lub odpis skrócony aktu małżeństwa córki,
- odpis skrócony aktu urodzenia syna.
- potwierdzenie dokonania wpisu sądowego w wysokości 100 zł na rachunek bankowy sądu.

apl. radcowski Sylwia Matura

JAK ODRZUCIĆ SPADEK W IMIENIU MAŁOLETNIEGO DZIECKA?

Odrzucenie spadku

Dowiedziałeś się, że wszyscy w rodzinie odrzucili zadłużony spadek? Też go odrzuciłeś? Co do zasady uporałeś się z problemem. Dlaczego „co do zasady”? Dlatego, że jeśli nie masz dzieci to Twoje kłopoty z zadłużonym spadkiem właśnie się skończyły. W innym przypadku jesteś dopiero w połowie drogi.

Osoba posiadającą pełną zdolność do czynności prawnych jest w stanie sama podjąć stosowne kroki prawne i złożyć oświadczenie woli o przyjęciu spadku wprost (z dobrodziejstwem inwentarza) bądź o odrzuceniu spadku. Złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku wywołuje

taki skutek, jakbyś zmarł przed spadkodawcą, wobec tego nie dziedziczysz po nim. Jeśli nie posiadasz dzieci to tak, jak wspomniano, sprawa jest już zakończona. Jednakże jeżeli posiadasz dzieci, w Twoje miejsce wstępują Twoi zstępni tzn. dzieci. W przypadku, gdy dziecko ma pełną zdolność do czynności prawnych, podobnie jak Ty może samo złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku. Ważne, żeby Twoje pełnoletnie dziecko pamiętało i złożyło to oświadczenie w terminie 6 miesięcy, liczonym od dnia kiedy dowiedziało się, że Ty odrzuciłeś spadek. Pamiętaj również, że po odrzuceniu spadku przez Twoje pełnoletnie dziecko, na to miejsce wchodzi jego dzieci (tzn. Twoje wnuki). One też muszą odrzucić spadek, jeśli są pełnoletnie ponownie powtarzana jest ta sama procedura odrzucenia jak u Ciebie. Inaczej procedura odrzucenia spadku wygląda przy małoletnich dzieciach.

Odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka

Z uwagi na niemożność składania przez małoletnich skutecznych oświadczeń woli, oświadczenie to powinno być złożone przez rodzica ewentualnie opiekuna. Jednakże jego skuteczność zależy od zgody sądu opiekuńczego. Odrzucenie spadku w imieniu małoletniego składa się z trzech etapów:

1. etap pierwszy – ustalamy czy dziecko jest spadkobiercą. Jeśli odrzucenie spadku nastąpiło przez jednego z rodziców, to dziecko dziedziczy w pierwszej kolejności.
2. etap drugi – to przeprowadzenie postępowania sądowego w przedmiocie wyrażenia zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka.
3. etap trzeci – to złożenie przez uprawnionego rodzica lub opiekuna oświadczenia o odrzuceniu spadku

Procedura złożenia do sądu wniosku o wyrażenie zgody na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego dziecka

Przedmiotowy wniosek powinien być złożony w formie pisemnej do sądu rejonowego (wydziału rodzinnego i nieletnich) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, a w przypadku braku miejsca zamieszkania do sądu rejonowego miejsca pobytu dziecka. Jeżeli brakuje i tej podstawy wówczas właściwy jest sąd rejonowy dla m. st. Warszawy. Istotnym jest,

że właściwość sądu określa się w oparciu o miejsce zamieszkania, a nie miejsce zameldowania. Najczęściej oba te miejsca są tożsame, niemniej jednak należy tą zasadę mieć na uwadze.

Co istotne z wnioskiem może wystąpić każdy z rodziców lub opiekunów prawnych dziecka. Pamiętać jednak należy, że nawet jeżeli obydwoje rodzice sprawują władzę rodzicielską, to z przedmiotowym wnioskiem może wystąpić tylko jedno z nich. W chwili złożenia wniosku rodzic, który złoży przedmiotowy wniosek jest wówczas stroną postępowania określaną jako Wnioskodawca. Drugi z rodziców natomiast z mocy prawa jest Uczestnikiem postępowania. Sąd będzie Uczestnika postępowania zatem zawiadamiał o wszystkich podejmowanych czynnościach. Dlatego jeśli nie jesteś po rozwodzie i nie mieszkasz z drugim rodzicem dziecka, we wniosku do sądu koniecznie podaj jego aktualny adres. Przyspieszy to rozpoznanie sprawy. We wniosku należy poza dokładnymi adresami zamieszkania również podać numery PESEL rodziców oraz dziecka, którego sprawa dotyczy.

Ważną kwestią jest również to, że wniosek musi zawierać odpowiednią dokumentację a także musi być opłacony, aktualna wysokość opłaty od wniosku wynosi sto złotych (100 zł). Zazwyczaj do wniosku należy dołączyć akt zgonu spadkodawcy, akt notarialny z oświadczeniem woli rodzica odrzucającego spadek, aby wykazać, że małoletni jest spadkobiercą i akt urodzenia małoletniego.

Pamiętaj, że wniosek musi zawierać uzasadnienie. Motywując wniosek musisz wykazać, że spadek jest zadłużony oraz że rodzic małoletniego już go odrzucił. Zadłużenie spadku można udokumentować przedkładając do wniosku wezwania do zapłaty kierowane do zmarłego, umowy kredytowe zmarłego, dokumentację komorniczą, którą otrzymywał zmarły. Warto też do wniosku załączyć oświadczenia o odrzuceniu spadku składane przez innych spadkobierców.

Dysponując prawomocnym postanowieniem sądu wyrażającym zgodę na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego powinieneś niezwłocznie złożyć takie oświadczenie o odrzuceniu spadku w imieniu dziecka w sądzie lub u notariusza. Odpis postanowienia sądu wraz ze stwierdzeniem prawomocności uzyskasz w sądzie, który je wydał. Ważne jest to, iż oświadczenie o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego dziecka powinien złożyć ten z rodziców bądź opiekunów, którego sąd upoważnił w treści postanowienia.

Termin na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego dziecka

Ogólnie procedura postępowania w sprawie o odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka wymaga sprawnego działania rodziców, w szczególności zaś pilnowania, aby złożyć wniosek o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka do Sądu w terminie 6 miesięcy od dnia otwarcia spadku. Pamiętaj, że termin 6 miesięcy do złożenia wniosku w imieniu małoletniego dziecka zaczyna biec od chwili, kiedy Ty złożyłeś skuteczne oświadczenie o odrzuceniu spadku. Jeżeli złożysz w terminie do Sądu wniosek o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego, ale Sąd nie zdąży, go przed upływem terminu 6 miesięcy rozpoznać, nie należy się tym martwić. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, termin 6 miesięczny w okresie złożenia wniosku nie biegnie. Kwestię tę przesądzało postanowienie z dnia 20 listopada 2013 r. I CSK 329/13, w którym Sąd Najwyższy wskazał, iż *termin do odrzucenia spadku w imieniu małoletniego ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania przed sądem opiekuńczym w przedmiocie wyrażenia zgody na odrzucenie spadku*. Po prawomocnym zakończeniu tego postępowania przedstawiciele ustawowi małoletniego powinni, przed upływem 6 – miesięcznego terminu biegnącego dalej po wydaniu przez postanowienia zezwalającego na odrzucenie spadku, złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku w sądzie lub przed notariuszem.

WZÓR

WNIOSEK O ZEZWOLENIE NA DOKONANIE CZYNNOŚCI PRAWNEJ PRZEKRACZAJĄCEJ ZAKRES ZWYKŁEGO ZARZĄDU MAJĄTKIEM MAŁOLETNIEGO DZIECKA – ZGODA NA ODRZUCENIE SPADKU W IMIENIU MAŁOLETNIEGO

....., dnia

Sąd Rejonowy w
..... Wydział Rodzinny i Nieletnich
ul.
.....

Wnioskodawca:
PESEL:
ul.
.....

Uczestnik:
PESEL:
ul.
.....

Wniosek
o zezwolenie na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu
majątkiem małoletniego dziecka
- zgoda na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego

Działając jako przedstawiciel ustawowy małoletniej/małoletniego
PESEL (lat), zamieszkałej/zamieszkałego
....., wnoszę o wrażeń zgodę na dokonanie czynności prawnej
przekraczającej zwykły zarząd majątkiem małoletniej/małoletniego polegającej na odrzuceniu
spadku po zmarłym/zmarłej w dniu w
(miejscowość) (imię nazwisko zmarłego/zmarłej).

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni i Uczestnik są rodzicami małoletniego/małoletniej
..... urodzonego/urodzonej w dniu w
W dniu zmarł/zmarła
dziadek/babcia..... Wnioskodawczyni jako
spadkobierca ustawowy złożyła oświadczenie o odrzuceniu

spadku. Na podstawie art. 1020 w zw. z art. 931 § 2 k.c. udział spadkowy Wnioskodawczyni
.....przypada jego zstępnym, jedynym jej zstępnym jest małoletni/ małoletnia
.....

Wnioskodawczyni zamierza w imieniu swojego syna/swojej córki odrzucić spadek po
....., bowiem w skład masy spadkowej nie wchodzi żadne przedmioty
o wartości majątkowej, natomiast zmarły/zmarła pozostawił/pozostawiła liczne długi.
Wnioskodawczyni chce uchronić syna/córkę przed jakąkolwiek odpowiedzialnością za długi
zmarłego Wprawdzie małoletni/małoletnia z mocy prawa nabywa
spadek z dobrodziejstwem inwentarza, lecz nie chroni to go/jej przed postępowaniami
sądowymi i egzekucyjnymi oraz rodzi konieczność powoływania się na ograniczenie
odpowiedzialności.

Właściwość Sądu Rejonowego w ustalono na podstawie miejsca
zamieszkania małoletniego/małoletniej, stosownie do art. 569 § 1 Kodeksu postępowania
cywilnego.

Załączniki :

1. potwierdzenie dokonania opłaty od wniosku – 100 zł,
2. odpis aktu zgonu,
3. odpis zupełny aktu urodzenia małoletniego/małoletniej.

apl. radcowski Monika Bark

ZACHOWEK – CZYM JEST I KOMU PRZYŚLUGUJE ?

Instytucja zachowku została uregulowana w polskim ustawodawstwie a dokładnie w księdze
czwartej kodeksu cywilnego. Zachówek jest rodzajem uprawnienia przysługującego osobom
najbliższym spadkodawcy, które zostały pominięte w napisanym za życia testamentie. Krąg
osób najbliższych, którym przysługuje roszczenie o zachówek, został uregulowany w art. 991
§1 k.c. i należą do nich: zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki itd.), małżonek oraz rodzice
spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku, gdyby nie został sporządzony testament oraz
nie zostali wydziedziczeni za życia spadkodawcy. Wysokość należnego zachowku uzależniona
jest od spełnienia poniższych przesłanek:

- 1) 2/3 wartości udziału spadkowego będzie przysługiwało uprawnionemu, który jest trwale niezdolny do pracy albo zstępny uprawniony jest małoletni
- 2) 1/2 wartości udziału spadkowego będzie przysługiwała każdemu innemu uprawnionemu.

Istotę zachowku najlepiej zobrazuje poniższy przykład:

Jan Kowalski za życia sporządził testament, w którym jako spadkobiercę powołał jedynie swojego syna. W skład spadku wchodziła jedynie zabudowana nieruchomość, której wartość na dzień ustalania zachowku wynosiła 600.000 zł. Jan Kowalski był wdowcem oraz jedynym właścicielem nieruchomości. Córka Jana Kowalskiego, która jest drugim dzieckiem Jana Kowalskiego poczuła się dotknięta faktem pominięcia jej w testamencie. Córka Jana Kowalskiego będzie mogła dochodzić od swojego brata zachowku. Gdyby testamentu nie było w pierwszej kolejności - na podstawie dziedziczenia ustawowego - do spadku powołani byłiby syn Jana Kowalskiego oraz jego córka. Każde z nich odziedziczyłoby spadek w 1/2 wartości spadku tj. w przedstawionej sytuacji każde otrzymałoby 300.000 zł. Córka Jana Kowalskiego nie jest trwale niezdolna do pracy oraz ukończyła 18 rok życia. Z uwagi na te cechy córce Jana Kowalskiego przysługuje prawo do dochodzenia tytułem zachowku 1/2 kwoty, którą otrzymałaby, gdyby dziedziczyła na podstawie ustawy, tj. 150.000 zł.

Powyższe obrazuje przykład instytucji zachowku w bardzo prostym stanie faktycznym. Na zmianę okoliczności będących podstawą obliczenia wartości zachowku wpływają jednak również inne czynniki takie jak: np. kwestia dokonania ewentualnych darowizn za życia spadkodawcy czy też ewentualne koszty wychowania oraz wykształcenia zstępnych. Warto w tym miejscu również wskazać, że roszczenie o zachówek przysługuje uprawnionemu również wtedy, gdy co prawda nie został sporządzony testament, ale spadkodawca rozporządził za życia swoim majątkiem w postaci darowizn w taki sposób, że wyczerpały one tak naprawdę cały spadek. Jest to jednak temat na oddzielny artykuł.

Celem instytucji zachowku jest zapewnienie ochrony interesów majątkowych najbliższych członków rodziny spadkodawcy. Ustawodawca jednak przewidział możliwość pozbawienia osób bliskich określonych w 991 § 1 k.c. prawa do zachowku, która potocznie nazywana jest wydziedziczeniem. Aby spadkodawca mógł wydziedziczyć skutecznie uprawnionego do zachowku musi nastąpić jedna z poniższych przesłanek:

- 1) uprawniony wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) uprawniony dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uprawniony uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Przy spełnieniu jednej z powyższych przesłanek spadkodawca może za życia wydziedziczyć w testamencie osoby uprawnione do zachowku. Jeżeli jednak uprawniony nie zostanie wydziedziczony może dochodzić zachowku na drodze cywilnoprawnej poprzez złożenie pozwu przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część tj. np. w którym położona jest nieruchomość, wchodząca w skład spadku.

Podsumowując powyższe rozważania wskazać należy, że roszczenie jest rodzajem ochrony osób najbliższych spadkodawcy. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 30 maja 2019 r. sygn. I ACa794/18 *„Instytucja zachowku służy do ochrony interesów osób najbliższych spadkodawcy przed skutkami dokonywanych przez niego rozporządzeń (zarówno w ramach swobody testowania, jak i wynikających z poczynionych za życia darowizn). Przez zachówek ustawodawca ogranicza zatem swobodę testowania (dysponowania majątkiem na wypadek śmierci). Wskazuje się, że ustawa w ten sposób zmierza do realizacji wartości jakimi są ochrona (dobro) rodziny. Zachówek ma na celu ograniczenie możliwości dysponowania majątkiem właśnie w celu ochrony przed "arbitralnością" decyzji spadkodawcy i ma służyć urzeczywistnieniu sprawiedliwego podziału schedy spadkowej przy uwzględnieniu uzasadnionych zdaniem ustawodawcy praw najbliższych.*” Powyższe potwierdza, że ustawodawca zapewnił osobom najbliższym spadkodawcy swoistą ochronę w postaci roszczenia, którego mogą dochodzić od osoby dziedziczącej spadek w drodze testamentu. Należy jednak pamiętać, że roszczenie to jak każde roszczenie majątkowe ulega przedawnieniu. Roszczenie to przedawnia się z upływem lat pięciu od dnia ogłoszenia testamentu. Konsekwencją powyższego jest fakt, że po upływie tego pięcioletniego terminu uprawniony do zachowku co prawda może dochodzić swojego roszczenia, jednak osoba, przeciwko której toczy się postępowanie, może podnieść skuteczny zarzut przedawnienia roszczenia, który może być podstawą oddalenia powództwa o zachówek.

WZÓR

Pozew o zachówek

Miejscowość, data

Sąd w
.... Wydział Cywilny
ul.

Powód: Janina Kowalska
ul
PESEL:

Pozwany: Adam Kowalski
ul.

W.p.s. zł (słownie: złotych 00/100)

POZEW O ZACHOWEK

Działając w imieniu własnym na podstawie art. 991 § 1 k.c., wnoszę o:

- 1) zasądzenie od Adama Kowalskiego kwoty zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia r. do dnia zapłaty, tytułem zachowku należnego powódce po ojcu- Janie Kowalskim, zmarłym w dniu
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania;
- 3) w sytuacji, w której pozwany będzie kwestionował wysokość wartości nieruchomości wchodzącej w skład spadku, wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy do spraw szacowania nieruchomości na okoliczność ustalenia wartości rynkowej nieruchomości, stanowiącej substrat zachowku, ze stanu na dzień otwarcia spadku a cen z dnia ustalania zachowku, a tym samym na fakt zasadności wysokości dochodzonego roszczenia;

- 4) przeprowadzenie rozprawy oraz postępowania przygotowawczego również pod nieobecność powódki;
- 5) dopuszczenie, a następnie przeprowadzenie dowodu z dokumentów przywołanych w uzasadnieniu i załączonych do pozwu na fakty wskazane w uzasadnieniu.

UZASADNIENIE

Ojciec stron postępowania- Jan Kowalski zmarł w dniu Jan Kowalski sporządził za życia testament przed Notariuszem w ul., w którym jako spadkobiercę do całego spadku powołał swojego syna Adama Kowalskiego.

dowód: testament z dn. sporządzony przed Notariuszem w ul.;

Postanowieniem Sądu w Wydziału Cywilnego z dn. sygn. Sąd stwierdził, że spadek po zmarłym na podstawie testamentu nabywa w całości jego syn Adam Kowalski.

dowód: postanowienie Sądu w Wydziału Cywilnego z dn. sygn. akt.;

W chwili śmierci zmarły posiadał także córkę Janinę Kowalską, która została pominięta w testamentie. Powódka nie otrzymała również należnego jej zachowku w postaci uczynionej przez zmarłego darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu.

dowód: odpis skrócony aktu urodzenia powódki;

W tym miejscu wskazuję, że w skład spadku wchodziła jedynie zabudowana nieruchomość w miejscowości przy ul. numer księgi wieczystej

dowód: wyciąg z księgi wieczystej nr

Zgodnie z treścią art. 991 § 1 k.c. powódce jako zstępnej spadkodawcy należy się zachówek w wysokości odpowiadającej połowie udziału spadkowego, jaki uzyskałaby gdyby dziedziczyła na podstawie ustawy. W tym miejscu wskazać należy, że w sytuacji dziedziczenia ustawowego, spadek po zmarłym ojcu nabyliby zarówno pozwany jak i powódka, każdy z nich po 1/2 części.

W ocenie powódki wartość nieruchomości wchodzącej w skład majątku spadkowego obliczona według stanu z chwili otwarcia spadku i według cen z chwili ustalania zachowku wynosi zł. W związku z powyższymi okolicznościami powódka dochodzi roszczenia z tytułu zachowku przeciwko pozwanemu, żądając od niego kwoty zł, która to kwota stanowi 1/2 połowy wartości nieruchomości, którą odziedziczyłaby gdyby dziedziczyła zgodnie z porządkiem ustawowym.

W związku z powyższymi okolicznościami, w dniu r. powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej zapłaty kwotyzł tytułem należnego zachowku jednak

bezsukutecznie.

dowód: pismo powódki z dnia;

Biorąc pod uwagę wszelkie przytoczone powyżej okoliczności, wskazuję że pozwany zobowiązany jest do zapłaty na moją rzecz kwoty zł tytułem zachowku należnego po śmierci ojca.

Zgodnie z dyspozycją art. 187 § 1 pkt. 3 k.p.c. wskazuję, że powódka podjęła próbę polubownego załatwienia sporu, co znalazło swój wyraz w wezwaniu do dobrowolnej zapłaty, jednakże rzeczona próba nie doprowadziła do porozumienia stron.

Właściwość miejscową tutejszego Sądu ustalono na podstawie art. 39 k.p.c., jako właściwość wyłączną ustaloną w oparciu o ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy, którym była miejscowość

Żądanie zasądzenia odsetek oparte zostało na zasadzie stanowiska prezentowanego w doktrynie i orzecznictwie, zgodnie z którym roszczenie o zachowek ma charakter bezterminowy, którego termin wymagalności powinien być ustalony w oparciu o art. 455 k.c. W związku z czym, wypełniając ponadto treść art. 187 § 1 pkt 1¹ k.p.c. wskazuję, iż pozwany pozostaje w opóźnieniu z zapłatą kwoty odpowiadającej wysokości sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku i jest zobowiązany do zapłaty odsetek za opóźnienie od dniar., tj. od chwili upływu terminu wyznaczonego przez powódkę w wezwaniu do zapłaty.

Reasumując, niniejsze powództwo jest zasadne i konieczne, dlatego wnoszę jak na wstępie.

Załączniki:

1. odpis pozwu wraz załącznikami,
2. dowód uiszczenia opłaty od pozwu,
3. dowody wskazane w pozwie
4.

Podpis

Uwaga!

Właściwość: powództwo wytacza się przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część tj. np. w którym położona jest nieruchomość, wchodząca w skład spadku.

W sytuacji, w której wartość przedmiotu sporu przekracza 75.000 zł powództwo wytacza się przed Sąd Okręgowy. W każdym pozostałym przypadku przed Sąd Rejonowy.

Przedawnienie: Roszczenie o zachowek przedawnia się z upływem lat 5 od dnia ogłoszenia testamentu.

Oplata: W sprawach o prawa majątkowe pobiera się od pisma opłatę stałą ustaloną według wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej:

- 1) do 500 złotych - w kwocie 30 złotych;
- 2) ponad 500 złotych do 1500 złotych - w kwocie 100 złotych;
- 3) ponad 1500 złotych do 4000 złotych - w kwocie 200 złotych;
- 4) ponad 4000 złotych do 7500 złotych - w kwocie 400 złotych;
- 5) ponad 7500 złotych do 10 000 złotych - w kwocie 500 złotych;
- 6) ponad 10 000 złotych do 15 000 złotych - w kwocie 750 złotych;
- 7) ponad 15 000 złotych do 20 000 złotych - w kwocie 1000 złotych.